

ที่ มท ๐๘๑๖.๓/ว ๒๓๓๘

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง การดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์ จำนวน ๑ ชุด
๒. แนวทางการดำเนินโครงการ เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์ จำนวน ๑ ชุด
๓. รายชื่อสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกระทรวงมหาดไทย ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์ ระหว่างกระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ปูทางจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ในเรื่องกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม การป้องกันตนเองจากภัยสังคม การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง การรู้เท่าทัน และห่างไกลยาเสพติด และการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกรอบและแนวทางการร่วมมือ ตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์ จึงขอให้จังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีสถานศึกษาในสังกัด แจ้งสถานศึกษาในสังกัดรับทราบกรอบและแนวทางการร่วมมือตามบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือ เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์ โดยพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑. กรณีสถานศึกษาที่มีรายชื่อได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมในโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์ ขอให้สนับสนุนข้อมูล บุคลากร อำนวยความสะดวก และร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานและจัดกิจกรรม ประเมินผลการดำเนินงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมในระดับพื้นที่ เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยสังคม การสร้างจิตสำนึก และวินัยในตนเอง การรู้เท่าทันและห่างไกล จากยาเสพติด และการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนประชาสัมพันธ์ความรู้และกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกัน ให้แก่สังคม

๒. กรณีสถานศึกษาที่ไม่มีรายชื่อตามข้อ ๑ ขอให้พิจารณาเข้าร่วมโครงการ หากได้รับการ ประสานงานจากหน่วยงานในระดับพื้นที่ของกระทรวงยุติธรรม โดยให้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดตามข้อ ๑

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

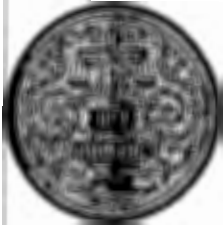
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กองส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น

โทร. ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๕๓๑๒

โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๙๐๒๑-๓ ต่อ ๒๑๘

ผู้ประสานงาน นายกานต์กวี นครขวาง โทร ๐๘-๐๐๖๖-๖๗๕๖

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

เรื่อง โรงเรียนยุติธรรมอุปลัมภ์

ระหว่าง

กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร

กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และเคารพกฎหมาย จึงเกิดความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน มีความพร้อมด้วย คุณธรรม จริยธรรม และภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันในการป้องกันตนเองจากภัยสังคมต่างๆ เพื่อมิให้ตนเองตกเป็น ผู้ถูกกระทำหรือเป็นผู้กระทำผิด จึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ขึ้น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ

เพื่อประสานความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ปลุกฝังจิตสำนึกให้กับเด็ก และเยาวชนในสถานศึกษา ในเรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การป้องกันตนเองจากภัยสังคม การ สร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง การรู้เท่าทันและห่างไกลจากยาเสพติด และการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ ให้มีความพร้อมในการเติบโตอย่างมีคุณภาพ และเสริมสร้าง สังคมเคารพกฎหมาย (Culture of Lawfulness)

กรอบและแนวทางการร่วมมือ

๑. กระทรวงยุติธรรม จะจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันตนเอง จากภัยสังคม การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง การรู้เท่าทันและห่างไกลยาเสพติด และการต่อต้านการ ทุจริตคอร์รัปชันแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และ กรุงเทพมหานคร

๒. กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร จะสนับสนุนข้อมูลต่างๆ บุคลากร และอำนวยความสะดวก เพื่อให้การจัดกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์

๓. กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร จะสนับสนุน ให้หน่วยงานในสังกัด ร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงาน จัดกิจกรรมประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจน ประชาสัมพันธ์ความรู้และกิจกรรมที่ดำเนินการร่วมกันให้แก่สังคม

ระยะเวลาความร่วมมือ

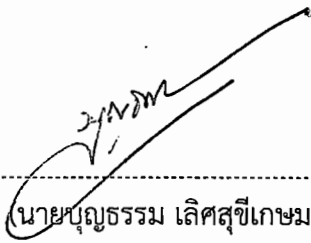
บันทึกข้อตกลงนี้ จะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ผู้มีอำนาจของทั้ง ๗ หน่วยงาน ได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้เป็นต้นไป

อนึ่ง บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ อาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมด้วยความเห็นชอบของทุกฝ่าย โดยการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือเพิ่มเติม ลงนามร่วมกันแนบท้าย และถือเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้

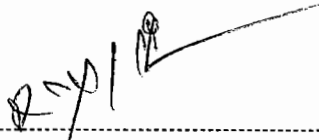
บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ทำขึ้น ๗ ฉบับ โดยมีข้อความถูกต้องตรงกัน ซึ่งทุกฝ่ายได้อ่านและเข้าใจโดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน เก็บไว้ฝ่ายละ ๑ ฉบับ และให้มีผลปฏิบัติร่วมกัน ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

ลงนาม ณ วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

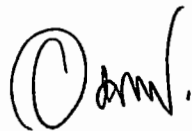
(ลงชื่อ)
(ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ)
ปลัดกระทรวงยุติธรรม

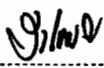
(ลงชื่อ)
(นายบุญธรรม เลิศสุขีเกษม)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย

(ลงชื่อ)
(นายพิชญา นาควัชระ)
รองปลัดกรุงเทพมหานคร

(ลงชื่อ)
(นายวีระกุล อรัณยะนาค)
ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ

(ลงชื่อ)
(นายชลา อรรถธรรม)
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

(ลงชื่อ)
(นายอัมพร พิณะสา)
ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ลงชื่อ)
(นายสาโรจน์ ขอจ่วนเดี่ยว)
ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาช่างอุตสาหกรรม

แนวทางการดำเนินโครงการ

ร่วมสร้างสังคม เคารพกฎหมาย

จัดทำโดย

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

บทนำ

กระบวนการยุติธรรมมีความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์นับตั้งแต่เกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต การอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกของคนในชุมชนจะต้องมีกฎเกณฑ์ มีข้อบังคับที่ต้องยึดถือร่วมกัน การมีสังคมที่ประชาชนมีความเคารพกฎหมายจึงนับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ได้มีการวิเคราะห์ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังคงมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ รัฐบาลจึงมีแนวทางที่จะส่งเสริมความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน เพื่อสร้างสังคมที่ดั่งามปราศจากความขัดแย้ง นอกจากนี้ โครงการไทยนิยมยั่งยืน ได้มีการกำหนดประเด็นสำคัญประการหนึ่ง คือ การเป็นพลเมืองดี การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม ซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีทั้งต่อตัวเอง ส่วนรวม ชุมชน และประเทศชาติ

การปลูกฝังจิตสำนึกรักความยุติธรรม มีวินัย และเคารพกฎหมายนั้น ควรที่จะมีการดำเนินการปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดั่งามได้ สำหรับประเทศไทยในทุกพื้นที่ มีสถานศึกษาระดับต่างๆ นับตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ซึ่งหากมีการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษาเหล่านี้ให้มีจิตสำนึกรักคุณธรรม ด้วยวิธีการที่เป็นธรรมชาติย่อมจะบังเกิดผลดีและเป็นการปลูกฝังทัศนคติที่ดีจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้

กระทรวงยุติธรรมมีภารกิจในการบริหารและอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่คนในสังคม มีหน่วยงานที่ประจำอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศหลายหน่วยงาน อาทิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นต้น หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ ล้วนปฏิบัติหน้าที่อำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ประชาชนในระดับปลายน้ำ คือเป็นการปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหรือกระทำความผิด ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาย่อยส่วนหนึ่ง ในกระบวนการยุติธรรม หากจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กระบวนการยุติธรรมในภาพรวม ควรที่จะมีการดำเนินการเชิงรุกหรือเชิงป้องกัน เพื่อให้บุคคลในระดับต้นน้ำ หมายถึง เด็กและเยาวชน ได้มีความรู้ มีเกราะป้องกันตัว ให้ปลอดภัยจากปัญหาต่างๆ ตลอดจนจนเป็นการเสริมสร้างสังคมเคารพกฎหมาย

กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดให้มี โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม โดยให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษาในพื้นที่ ทั้งสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกรักความยุติธรรม การรับรู้กฎหมายที่เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กแต่ละวัย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม และโครงการไทยนิยมยั่งยืน ที่รัฐบาลให้ความสำคัญอยู่ในปัจจุบัน

แนวทางการดำเนินโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรมฉบับนี้ นับเป็นเครื่องมือกลางสำหรับหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมเพื่อนำไปเป็นแนวปฏิบัติในการลงพื้นที่จัดกิจกรรมในโรงเรียน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้หลากหลายรูปแบบตามความเหมาะสมของคุณครูและนักเรียนแต่ละโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายสุดท้ายร่วมกัน คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติมีภูมิคุ้มกันต่อภัยสังคมรูปแบบต่างๆ และมีสำนึก มีวินัยในตนเองเพื่อเป็นรากฐานที่ดีให้กับสังคมไทยต่อไปในอนาคต

สารบัญ

		หน้า
บทนำ		ก
ส่วนที่ ๑	ความเป็นมาและสาระสำคัญของโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม	๑
ส่วนที่ ๒	การดำเนินงานโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม	๓
ส่วนที่ ๓	การติดตามประเมินผลโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม	๑๙
ภาคผนวก	ก. รายชื่อโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (จำแนกตามความรับผิดชอบรายการในกระทรวงยุติธรรม)	
	ข. แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในโรงเรียน	
	ค. สื่อประชาสัมพันธ์/กิจกรรมของกระทรวงยุติธรรมที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนภายใต้โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์	

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

เด็กและเยาวชน เป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ รวมถึงด้านกระบวนการยุติธรรม “โรงเรียนและสถาบันการศึกษา” จึงมีหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังความคิด ค่านิยม ทักษะ และกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนมีความรัก/เคารพในความถูกต้อง ความเป็นธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ มีความพอเพียง และรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยการให้ความรู้ด้านความยุติธรรม ผนวกกับสร้างค่านิยมและทักษะที่ถูกต้อง ผ่านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในเรื่องความยุติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเริ่มจากเด็ก เยาวชน ครู ผู้ปกครอง และขยายออกสู่สังคมในวงกว้าง อันเป็นการวางรากฐานอนาคตของชาติให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการป้องกันอาชญากรรมต่อไปในอนาคต

พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้มีข้อสั่งการให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ดำเนินโครงการ “โรงเรียนอุปถัมภ์” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้การสนับสนุนโรงเรียนในฐานะสถาบันหลักสถาบันแรกที่ใกล้ชิดเด็กและเยาวชนซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต โดยการปลูกฝัง บ่มเพาะ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในวัยเรียนให้เป็น “คนดี” ควบคู่กับการเป็น “คนเก่ง” ที่มีพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันในการป้องกันตนเองจากภัยต่างๆ เพื่อมิให้ตนเองตกเป็นเหยื่อหรือต้องตกเป็นผู้กระทำผิด สามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างปกติสุข

การดำเนินโครงการ “โรงเรียนอุปถัมภ์” ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. การป้องกันตนเองจากภัยสังคม

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ อาทิ ภัยจากอาชญากรรม ภัยจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน หลากหลายรูปแบบ และเด็กและเยาวชนมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อได้ง่าย ดังนั้น การเรียนการสอนภายในโรงเรียนในทุกระดับจำเป็นต้องเสริมสร้างทักษะ ความรู้ ความเข้าใจให้กับเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยให้รู้จักป้องกันตนเอง รู้เท่าทันภัยอันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นผู้กระทำผิด หรือตกเป็นเหยื่อโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๒. การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ความว่า “ระเบียบวินัย คือ คุณสมบัติที่สำคัญในการดำเนินชีวิต” ระเบียบวินัยจะเป็นความสามารถในการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมของบุคคล ให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังโดยเกิดจากการสำนึกจะไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต การสร้างจิตสำนึกและระเบียบวินัยนั้น ควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็กจนถึงวัยเรียน ซึ่งเป็นช่วงวัยที่สามารถสร้าง ปลูกฝังลักษณะนิสัยผ่านกระบวนการเรียนรู้ การคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น การสร้างจิตสำนึกและระเบียบวินัยจะทำให้เด็กสำนึกในการควบคุมตนเอง อันจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยไม่ละเมิดสิทธิหรือประพฤติดิถิมารยาทของสังคม การฝึกวินัยให้กับเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และค่อยเป็นค่อยไป ยึดหยุ่นได้ตามสภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจถึงเหตุผลของกฎระเบียบนั้นๆ ควรหลีกเลี่ยงการข่มขู่ แต่ควรสนับสนุน ให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยเมื่อมีโอกาส ในเรื่องนี้โรงเรียน/สถาบันการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างจิตสำนึกและระเบียบวินัยให้กับเด็กและเยาวชน

๓. การรู้เท่าทันและห่างไกลจากยาเสพติด

กระทรวงยุติธรรมให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ การจะแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สัมฤทธิ์ผลจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันซึ่งถือเป็นต้นน้ำของปัญหาด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนในวัยเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสตกเป็นเหยื่อได้ง่าย เนื่องจากความไม่รู้เท่าทันและเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง การป้องกันเพื่อมิให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น ครอบคลุมไว้ ชุมชน หน่วยงานราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน/สถาบันการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญ ในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด นอกจากนี้ จะต้องให้คำแนะนำและวิธีการที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยไม่หันไปพึ่งพาหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๔. การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่ทำลายสังคมไทยอย่างรุนแรงและฝังรากลึกมาอย่างยาวนาน สะท้อนให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกของคนในสังคม การที่จะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันให้สัมฤทธิ์ผลและยั่งยืนได้นั้น คนในสังคมจะต้องมีค่านิยม วัฒนธรรมในการรักและเคารพความถูกต้อง ความดี ซื่อสัตย์ ซื่อตรง และจิตสำนึกไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ การสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นในสังคมได้นั้น จะต้องปลูกฝัง วางรากฐานโดยเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการสร้างสังคมและพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง สงบสุข

การดำเนินงานภายใต้โครงการโรงเรียนอุปลักษณ์ ได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และกระทรวงยุติธรรม โดยมีกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบันทึกข้อตกลงดังกล่าว เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องในการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา อันเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันมิให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อหรือต้องเป็นผู้กระทำความผิดในอนาคต (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

ส่วนที่ ๒ การดำเนินงานโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม มีรายละเอียดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

วัตถุประสงค์การดำเนินโครงการ

๑. เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างกระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศให้มีความพร้อมในการเติบโตอย่างมีคุณภาพ
๒. เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และปลูกฝังจิตสำนึกให้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาในเรื่องกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การมีวินัย การเคารพและไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น การสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติด และภัยอาชญากรรม หรือต้องตกเป็นผู้กระทำความผิด
๓. เพื่อเสริมสร้างสังคมเคารพกฎหมาย (Culture of Lawfulness)

กลุ่มเป้าหมาย

โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ จะดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียน ๓ ระดับ ได้แก่

๑. ระดับปฐมวัย : พัฒนาทักษะสมองเพื่อวางรากฐานระยะยาว
๒. ระดับประถมศึกษา : พัฒนาทักษะชีวิต เสริมความรู้คู่คุณธรรม
๓. ระดับมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา : พัฒนาทักษะชีวิต เสริมความรู้คู่คุณธรรม โดยกลุ่มเป้าหมาย

ในระดับนี้จะแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

- **กลุ่มทั่วไป** คือ เด็กและเยาวชนที่ไม่มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงในการกระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- **กลุ่มเสี่ยง** คือ เด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมเสี่ยงให้กระทำความผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์จะเน้นกลุ่มเป้าหมายระดับมัธยมศึกษา/อาชีวศึกษาเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากที่สุดในช่วงอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี และเคยอยู่ในระบบการศึกษาร้อยละ ๘๐

คำนิยาม “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” และ “นักเรียนหรือนักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด”

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดในมาตรา ๔ ว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำความผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้กำหนดลักษณะเด็กที่มีความเสี่ยงไว้ดังนี้

- ข้อ ๑ เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้
 - (๑) ประพฤติตนเกเรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น
 - (๒) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

- (๓) เล่นการพนันหรือมั่วสุมนในวงการพนัน
- (๔) เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมึนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- (๕) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (๖) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (๗) ประพฤติตนไปในทางชู้สาว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
- (๘) ต่อด้านหรือทำลายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้
- (๙) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษามัคคบังคับ

ข้อ ๒ เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

- (๑) ขอดานหรือกระทำการส่อไปในทางขอดาน โดยลำพังหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยง หรือส่งเสริม หรือ
- (๒) ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

ข้อ ๓ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้

- (๑) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุมน เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือ
- (๒) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

ข้อ ๔ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือให้บริการทางเพศ
- (๒) เร่ร่อนไปตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน หรือ
- (๓) ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

นอกจากนี้ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑ ได้ให้ความหมายของ “นักเรียนหรือนักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า นักเรียนหรือนักศึกษาที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) ประพฤติตนไม่สมควรกับสภาพการเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา
- (๒) ประกอบอาชีพในทางผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี
- (๓) คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรือ
- (๔) อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

ทั้งนี้ กฎกระทรวงดังกล่าวได้กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษามีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) พัฒนาระบบงานแนะแนวที่จะช่วยเหลือดูแลนักเรียนและนักศึกษาเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูทุกคนมีบทบาทในการแนะแนว รู้จักและเข้าใจผู้เรียน สามารถค้นพบและจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และให้คำปรึกษาด้านการดำรงชีวิต การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การศึกษาต่อและการมีงานทำ ทั้งนี้ ให้มีระบบข้อมูลตั้งแต่แรกเข้าเพื่อติดตามดูแลอย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษา
- (๒) สำรวจ เฝ้าระวัง และติดตามนักเรียนและนักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดเพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- (๓) แจ้งให้ผู้ปกครองของนักเรียนและนักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดได้ทราบถึงพฤติกรรมและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ อาจกำหนดให้นักเรียนหรือนักศึกษาดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมตามที่เห็นสมควร
- (๔) จัดให้มีมาตรการส่งเสริมความปลอดภัย ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงโดยมีแผนงาน ผู้รับผิดชอบ และการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
- (๕) สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการส่งเสริมความปลอดภัยและความปลอดภัยของนักเรียน และนักศึกษา
- (๖) จัดให้มีระบบการติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานต่อส่วนราชการต้นสังกัดอย่างน้อยปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

รวมจำนวนทั้งสิ้น ๘๗๔ โรงเรียน (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินโครงการ

ทุกหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม พิจารณากำหนดโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

หน่วยงาน	จำนวนโรงเรียน
๑. สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม	๕
๒. สำนักงานกิจการยุติธรรม	๕
๓. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	๕
๔. กรมสอบสวนคดีพิเศษ	๕
๕. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	๑๔
๖. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	๒๓
๗. กรมบังคับคดี	๑๒๑
๘. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	๑๕๔
๙. กรมคุมประพฤติ	๒๐๔
๑๐. กรมราชทัณฑ์	๓๓๘

แผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ ๒๕๖๑

เม.ย.	พ.ค.	มี.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
- สกธ. จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวคิด / กลุ่มเป้าหมายการดำเนินโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์	ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ (กพท.)		- หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมทำความเข้าใจกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย / classify ปัญหาและกิจกรรมที่จะเน้นกับแต่ละโรงเรียน - หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมดำเนินกิจกรรมเบื้องต้นตามความพร้อมของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ - หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมกำหนดแผนการลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมในปีงบประมาณ ๒๕๖๑		
	สกธ. ดำเนินการ - พัฒนาสื่อและเนื้อหากิจกรรมในภาพรวมของกระทรวงยุติธรรม - จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการ "โรงเรียนอุปถัมภ์" - จัดทำของที่ระลึกประชาสัมพันธ์โครงการ				

กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

โครงการโรงเรียนอุปถัมภ์มีการดำเนินงานที่ประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนหลัก ได้แก่

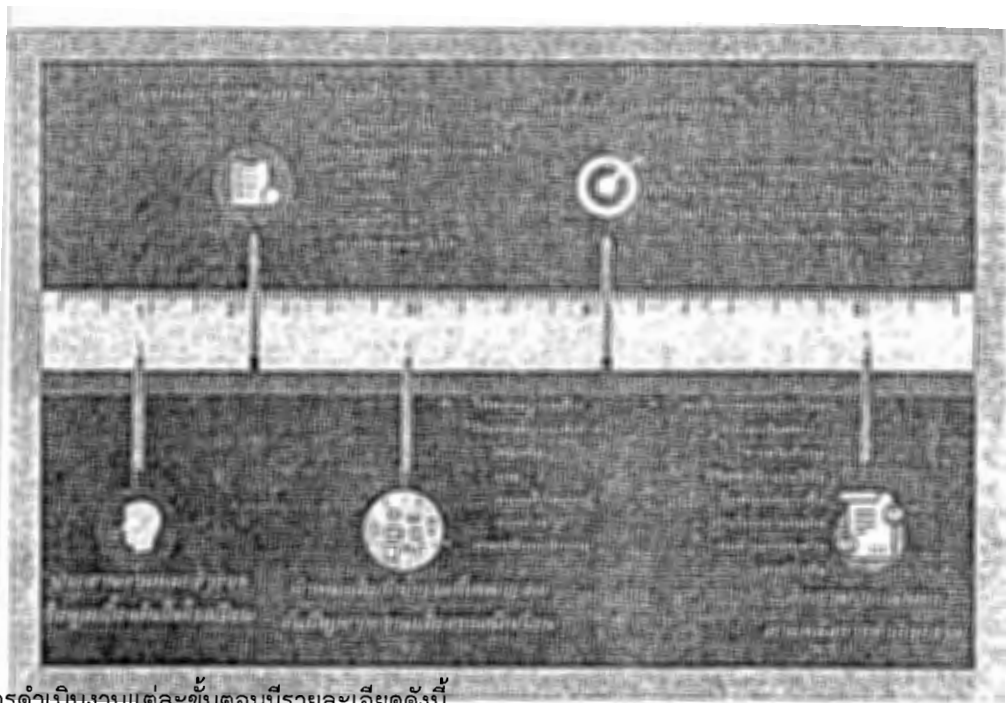
ขั้นตอนที่ ๑ การประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและโรงเรียนเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น (School & MOJ Cooperation)

ขั้นตอนที่ ๒ การแยกแยะสภาพปัญหาภายในโรงเรียน (School Classification)

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดสื่อ / กิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือความเสี่ยงของนักเรียน (MOJ Media Support)

ขั้นตอนที่ ๔ หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน (Field Activities)

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผลภายหลังการดำเนินกิจกรรม (Monitoring & Evaluation)

โดยกระบวนการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและโรงเรียนเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น (School & MOJ Cooperation)

หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมประสานความร่วมมือเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโรงเรียนอุบัติภัยกับผู้บริหารโรงเรียนและคุณครูผู้ประสานงานหลักของแต่ละโรงเรียนที่แต่ละหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญของโครงการ ผ่านการประชุมระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและคุณครูในโรงเรียน ทั้งในส่วนกลางและแต่ละส่วนภูมิภาค

นอกจากนี้ หน่วยงานและผู้บริหารโรงเรียน / คุณครูฝ่ายปกครอง / คุณครูที่ปรึกษา / ตัวแทนคุณครูประจำชั้นแต่ละช่วงชั้น จะต้องร่วมกันสำรวจข้อมูลพื้นฐานหรือปัญหาเบื้องต้นภายในโรงเรียน โดยอาจดำเนินการผ่านการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) กลุ่มคุณครู และ กลุ่มนักเรียน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการนำไปวิเคราะห์ แยกแยะสภาพปัญหาและกลุ่มเสี่ยงภายในโรงเรียน ซึ่งอาจนำวิธีการสำรวจหลากหลายรูปแบบมาประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- การสำรวจข้อมูลโดยแบบสอบถาม
- การสำรวจข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ หรือการพูดคุย
- การสำรวจข้อมูลแบบผสมผสาน คือ ใช้ทั้งการสำรวจโดยแบบสอบถามและการพูดคุย เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ ๒ การแยกแยะสภาพปัญหาภายในโรงเรียน (School Classification)

เมื่อสำรวจข้อมูลและสภาพปัญหาเบื้องต้นภายในโรงเรียนแล้ว หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและคุณครูผู้ประสานงานหลัก จะต้องร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล แยกแยะสภาพปัญหา และพฤติกรรมของนักเรียนภายในโรงเรียน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ ตลอดจนกำหนดวิธีการดำเนินกิจกรรมสำหรับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย โดยแยกกลุ่มเป้าหมาย ออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๒.๑ นักเรียนกลุ่มทั่วไป (ไม่มีความเสี่ยง)

หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมดำเนินกิจกรรมให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัย การป้องกันอาชญากรรม และความรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมผ่านสื่อและ/หรือกิจกรรมของแต่ละหน่วยงานตามกรอบ ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) การป้องกันตนเองจากภัยสังคม (๒) การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง (๓) การรู้เท่าทันและห่างไกลยาเสพติด และ (๔) การต่อต้านการทุจริต

๒.๒ นักเรียนกลุ่มที่มีความเสี่ยง แบ่งการดำเนินกิจกรรมออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

(๑) การให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัย การป้องกันอาชญากรรม และความรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมตามกรอบ ๔ ด้านเช่นเดียวกับโรงเรียนกลุ่มทั่วไป

(๒) การเสริมกิจกรรมพิเศษเพื่อปรับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนและหน่วยงานต้องหารือร่วมกันอย่างรอบคอบ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นไม่เป็นการตีตราเด็กนักเรียน

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดสื่อ / กิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือความเสี่ยงของนักเรียน (MOJ Media Support)

หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมสนับสนุนสื่อและกิจกรรมที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือความเสี่ยงของนักเรียนแต่ละโรงเรียน เพื่อป้องกันการกระทำผิดและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชนตั้งแต่ต้นน้ำ โดยกระทรวงยุติธรรมกำหนดสื่อและกิจกรรมที่มีเนื้อหาเหมาะสมตามการเรียนการสอน ๓ ช่วงชั้น สรุปได้ตามตารางดังนี้

ระดับ	ความสอดคล้องของกรอบเนื้อหาตามนโยบาย			
	การป้องกันตนเองจากภัยสังคม	การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง	การรู้เท่าทันและห่างไกลยาเสพติด	การต่อต้านการทุจริต
ระดับปฐมวัย		ชุดหนังสือนิทานและชุดอุปกรณ์/เครื่องเล่นเสริมพัฒนาการ (ป.ป.ส.)		
ระดับประถมศึกษา	๑.ละครครอบครัวตัว ต. (กพน.)	๑.ละครครอบครัวตัว ต. (กพน.)	๑.ละครครอบครัวตัว ต. (กพน.)	๑.ครุตำรา D.A.R.E. (ป.ป.ส.)
	๒.หนังสือสั้นก่อน 18 (กพน.)	๒.สื่อก่อน 18 (กพน.)	๒.สื่อก่อน 18 (กพน.)	๒.คู่มือครูพระสอนศีลธรรม (ป.ป.ส.)
	๓.สื่อวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (กพน.)	๓.สื่อวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (กพน.)	๓.สื่อวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (กพน.)	๓.เกมบิงโกลิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)
	๔.ครุตำรา D.A.R.E. (ป.ป.ส.)	๔.คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติด(ป.ป.ส.)	๔.คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติด (ป.ป.ส.)	
	๕. คู่มือครูพระสอนศีลธรรม (ป.ป.ส.)	๕.ครุตำรา D.A.R.E. (ป.ป.ส.)	๕.ครุตำรา D.A.R.E. (ป.ป.ส.)	
	๖. เกมบิงโกลิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)	๖.คู่มือครูพระสอนศีลธรรม (ป.ป.ส.)	๖.คู่มือครูพระสอนศีลธรรมและ (ป.ป.ส.)	
	๗.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ (สนว.)	๗.เกมบิงโกลิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)	๗.เกมบิงโกลิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)	
		๘. รถเคลื่อนที่ให้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ (สนว.)	๘.คู่มือและสื่อวิทยาการป้องกันยาเสพติด (ป.ป.ส.)	

ระดับ	ความสอดคล้องของกรอบเนื้อหาตามนโยบาย			
	การป้องกันตนเองจากภัยสังคม	การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง	การรู้เท่าทันและห่างไกลยาเสพติด	การต่อต้านการทุจริต
	๑.สื่อ Infographic ป้องกัน อาชญากรรม (สธ.)	๑.สื่อ Infographic ส่งเสริมจิตสำนึก (สธ.)	๑.สื่อ Infographic ป้องกันภัยยาเสพติด (สธ.)	๑.สื่อ Infographic สร้าง จิตสำนึกต่อต้านการทุจริต (สธ.)
	๒.ละครครอบครัวตัวท. (กพท.)	๒.ละครครอบครัวตัวท. (กพท.)	๒.ละครครอบครัวตัวท. (กพท.)	๒.คู่มือครูพระสอนศีลธรรม (ป.ป.ส.)
	๓.สื่อก่อน ๑๘ (กพท.)	๓.สื่อก่อน ๑๘ (กพท.)	๓.สื่อก่อน ๑๘ (กพท.)	๓.เกมส์การ์ดพลังสิทธิ (Rights Card) (กคส.)
	๔.สื่อวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาเด็กและ เยาวชน (กพท.)	๔.สื่อวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (กพท.)	๔.สื่อวีดิทัศน์เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน (กพท.)	๔.เกมบิงโกสิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)
	๕.ครูพระสอนศีลธรรมและคู่มือ (ป.ป.ส.)	๕.คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติด(ป.ป.ส.)	๕.คู่มือแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ ชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติด (ป.ป.ส.)	๕.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้กฎหมาย/ กระบวนการยุติธรรม (สธ.)
	๖.เกมส์การ์ดพลังสิทธิ (Rights Card) (กคส.)	๖.คู่มือครูพระสอนศีลธรรม (ป.ป.ส.)	๖.คู่มือครูพระสอนศีลธรรม (ป.ป.ส.)	๖.กิจกรรมคุมประพฤติให้ความรู้สู่ เยาวชน (คป.)
	๗.เกมบิงโกสิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)	๗.เกมส์การ์ดพลังสิทธิ (Rights Card) (กคส.)	๗.โครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติดใน สถานศึกษา (ป.ป.ส.)	๗.กฎหมายสามัญประจำบ้าน (ส.ป.ยธ.)
	๘.โครงการ DSI campus tour(กสท.)	๘.เกมบิงโกสิทธิ (Memo Bingo) (กคส.)	๘.โครงการ DSI campus tour (กสท.)	
	๙.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม (สธ.)	๙.เกม The Choice ของศูนย์ลูกหนี (กสท.)	๙.กิจกรรมราชทัณฑ์สมานฉันท์ (รท.)	
	๑๐.กิจกรรมคุมประพฤติให้ความรู้ สู่ประชาชน (คป.)	๑๐. กิจกรรมราชทัณฑ์สมานฉันท์ (รท.)	๑๐.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้กฎหมาย/ กระบวนการยุติธรรม (สธ.)	
	๑๑.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้ด้านนิติ วิทยาศาสตร์ (สนว.)	๑๑.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้กฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม (สธ.)	๑๑.กิจกรรมคุมประพฤติให้ความรู้สู่เยาวชน (คป.)	
	๑๒.กิจกรรมวิตามินสมอง (บค.)	๑๒.หนังสือกระบวนการยุติธรรม (สธ.)	๑๒.คู่มือและสื่อวิทยากรป้องกันยาเสพติด (ป.ป.ส.)	
		๑๓.กิจกรรมคุมประพฤติให้ความรู้สู่ประชาชน (คป.)		
		๑๔.กิจกรรมวิตามินสมอง (บค.)		
		๑๕.รถเคลื่อนที่ให้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ (สนว.)		

ระดับมัธยมศึกษา/
อาชีวศึกษา

เนื้อหาความรู้เพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม
นอกจากการสอดแทรกเนื้อหาด้านความยุติธรรมตามกรอบแนวทาง ๔ ด้าน เพื่อให้นักเรียนได้
รู้เท่าทันในการป้องกันตนเองจากภัยต่างๆ แล้ว ผู้บริหารโรงเรียน / คุณครูอาจขอความสนับสนุนการให้ความรู้พื้นฐาน
ในมิติอื่นจากหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมเพิ่มเติมผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น

- ▣ การเสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายเบื้องต้นในโรงเรียน
- ▣ การป้องกันอาชญากรรม
- ▣ ประชาธิปไตยในโรงเรียน
- ▣ การสร้างทัศนคติที่ดีแก่เด็กและเยาวชนในเรื่องความยุติธรรม
- ▣ การเสริมสร้างเครือข่ายยุติธรรมเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการ
ป้องกันอาชญากรรม
- ▣ การนำกระบวนการยุติธรรมจำลองมาใช้ในการแก้ปัญหาในโรงเรียน
- ▣ การเสริมสร้างความสามัคคีกันภายในโรงเรียน

การเสริมสร้างองค์ความรู้ทางด้านกระบวนการยุติธรรมและกฎหมายเบื้องต้นในโรงเรียน

ตัวอย่างกิจกรรม : เสนอความรู้ด้านกฎหมายทางรายการโทรทัศน์ (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม
ของโรงเรียนบ้านโป่งพระบาท)

เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นผู้เสนอความรู้ทางโทรทัศน์ผ่านกล่องวงจรปิดของโรงเรียน
โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้นักเรียนทุกชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึง ป.๖ มีการจัดตารางออกอากาศให้ในแต่ละวัน
รวมถึงการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ถือเป็นนวัตกรรมเด่นของโรงเรียนเพราะทำให้เด็กนักเรียนได้รับความรู้
ทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้น

ตัวอย่างกิจกรรม : เสียงตามสาย ๓ นาที กับกฎหมายในชีวิตประจำวัน (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชน
พลยุติธรรม ของโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ)

คณะกรรมการนักเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทางเสียงตามสายช่วงเช้าก่อนเข้าโรงเรียน
วันละ ๑ เรื่อง

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

ลูกนวมินทร์มีจิตสำนึกและทัศนคติในเรื่องความมีวินัยต่อตนเอง สังคม ความซื่อสัตย์สุจริต
ความยุติธรรม ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นเยาวชนที่ดีของสังคม

การป้องกันอาชญากรรม

ตัวอย่างกิจกรรม : สารวัตรนักเรียน (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม ของโรงเรียนพิมานวิทย์นราธิวาส)

กิจกรรมสารวัตรนักเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักเรียนแกนนำในโครงการเยาวชนพลยุติธรรม
โดยนักเรียนในโรงเรียนต้องคัดเลือกเพื่อส่งตัวแทนห้องทำหน้าที่สารวัตรนักเรียน ซึ่งสารวัตรนักเรียนทำหน้าที่คล้าย
ตำรวจ คือ ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในโรงเรียน นำตัวผู้กระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบโรงเรียนมาอบรมและ
ลงโทษตามระเบียบของโรงเรียน

ประชาธิปไตยในโรงเรียน

ตัวอย่างกิจกรรม : การเลือกตั้งในโรงเรียน (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม ของโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต)

เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้เรื่องการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกประธานนักเรียน ทั้งนี้ นักเรียนแกนนำโครงการเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ให้แก่รุ่นอื่นๆ โดยการอบรมประชาธิปไตยที่แท้จริง และการอภิปรายผลของผู้รับสมัครเป็นประธานโรงเรียน

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

นักเรียนที่เป็นสราวัตรหรือนักเรียนแกนนำ จะมีความเป็นผู้นำและสามารถปลุกฝังให้เพื่อนๆ ในโรงเรียนรักษากฎระเบียบ วินัย และเคารพกฎของโรงเรียน พร้อมกันนี้สำหรับนักเรียนในโรงเรียนจะได้เรียนรู้หลักการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของส่วนรวม

การสร้างทัศนคติที่ดีแก่เด็กและเยาวชนในเรื่องความยุติธรรม

ตัวอย่างกิจกรรม : DSI ในโรงเรียน (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม ของโรงเรียนศูนย์รวมบ้านกอสะเลียม)

กิจกรรม DSI ในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินกิจกรรม เพื่อเป็นการป้องปรามและแก้ไขปัญหาทางด้านพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียน เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักควบคุมความประพฤติตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีความสามัคคี มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการไกล่เกลี่ยสมานฉันท์ มีระเบียบวินัย มีการใช้ข้อมูลพยานหลักฐานในการตัดสินปัญหา มีความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

- เมื่อเกิดปัญหาในโรงเรียน นักเรียนผู้เสียหายจะมาแจ้งความที่แผนกแจ้งความ
- แผนกรับแจ้งความ ส่งเรื่องไปที่พนักงานแผนกสืบสวนเพื่อหาข้อมูล และส่งไปยังแผนกสอบสวนเพื่อดำเนินการสอบปากคำ ผู้ถูกกล่าวหา เจ้าทุกข์ และพยาน มีการบันทึกเป็นหลักฐานตามแบบที่กำหนดไว้
- พยายามพูดไกล่เกลี่ยโน้มน้าวให้ทั้งสองฝ่ายยอมความกัน โดยคำนึงถึงความรักความสามัคคี ชื่อเสียง และการเสียเวลาเรียน และให้ผู้ถูกกล่าวหาได้มีจิตสำนึก ไม่ควรทำในสิ่งที่ไม่ดี
- หากไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ จำเป็นต้องหาพยานหลักฐานและสอบพยานเพิ่มเติม โดยจะมีแผนกคุมครองเจ้าทุกข์และพยาน
- นำบันทึกผลสรุปการสอบสวนพร้อมหลักฐานส่งให้แผนกพิจารณาคดี เพื่อพิจารณาเสนอความคิดเห็นส่งยังแผนกตัดสินคดี
- แผนกตัดสินคดีจะพิจารณาตัดสินคดีและเสนอการลงโทษผู้กระทำผิดแล้วนำเสนอต่อครูที่ปรึกษากลับกรองการลงโทษว่าเหมาะสมหรือไม่
- นำเรื่องเสนอผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชนและผู้ปกครอง เพื่อรับทราบและทำการป้องกันแก้ไขต่อไป

การเสริมสร้างเครือข่ายยุติธรรมเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

ตัวอย่างกิจกรรม : ตัวอย่างกิจกรรม : เผยแพร่กฎหมายน่ารู้ ออกรายการวิทยุเป็นภาษาเผ่าต่างๆ (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม ของโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษา)

เนื่องจากโรงเรียนสหศาสตร์ศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีพื้นที่บริการในเขตชาวเขาเผ่าต่างๆ มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น ๒,๒๕๕ คน นักเรียนได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้กฎหมายออกทางรายการวิทยุ โดยจัดรายการเป็น ๗ ภาษาถิ่น ได้แก่ อาข่า กะเหรี่ยง เย้า ม้ง ลาหู่ ลีซอ และพื้นเมือง โดยได้รับความอนุเคราะห์จากสถานีวิทยุกระจายเสียง ๙๑๔ เชียงราย และสถานีวิทยุชุมชนบ้านดอย เพื่อให้ชาวเขาเผ่าต่างๆ มีความรู้พื้นฐานในเรื่องทางกฎหมาย

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

- ประชุมครูและนักเรียนผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อร่วมกันวางแผนงานจัดกิจกรรม
- ติดต่อวิทยากรจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น ทนายความ ตำรวจ ฯลฯ มาให้ความรู้กฎหมายเบื้องต้น
- เด็กนักเรียนได้ออกอากาศในการจัดรายการวิทยุที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ด้านกฎหมาย ทางสถานีวิทยุ ๙๑๔ เชียงราย ทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. และออกอากาศในรายการสถานีวิทยุชุมชนเพื่อชีวิต ทางคลื่นความถี่ ๙๐.๐๐ MHz ตั้งแต่เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๑.๐๐ น. และ ๑๕.๐๐ - ๑๕.๓๐ น.
- มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ขยายเครือข่ายความรู้ไปยังชุมชนต่างๆ
- มีการประเมินผลการดำเนินงาน

การนำกระบวนการยุติธรรมจำลองมาใช้ในการแก้ปัญหาในโรงเรียน

ตัวอย่างกิจกรรม : จำลองกระบวนการยุติธรรมสู่โรงเรียน (กิจกรรมภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม ของโรงเรียนสุเหร่าสมอเข)

เป็นการจำลองนำเอากระบวนการยุติธรรมมาใช้ภายในโรงเรียน โดยให้นักเรียนดำเนินการเองร่วมกับเครือข่ายชุมชนคนยุติธรรมและคณะครูเป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนกิจกรรมตามคำร้องขอ

ขั้นตอน : การรักษากระบวนการยุติธรรม

สถานักเรียนตั้งคณะกรรมการเพื่อรักษากระบวนการยุติธรรม (จำลอง) ดังนี้

พนักงานสอบสวน (ตำรวจโรงเรียน) มีหน้าที่จับกุมผู้ต้องหา ค้นหาหลักฐาน สอบสวน และสรุปว่าจะต้องส่งฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่

ทนายความโรงเรียน หรือ ที่ปรึกษากฎหมาย มีหน้าที่ ว่าความ แก่ต่างให้กับโจทก์และ/หรือจำเลย

อัยการโรงเรียน หรือ ทนายโรงเรียน มีหน้าที่ พิจารณาว่าจะฟ้องต่อศาลหรือไม่ หลังจากได้รับสรุปสำนวนจากตำรวจโรงเรียนแล้ว

สถานพินิจโรงเรียน มีหน้าที่วิเคราะห์ บำบัด แก้ไขให้ผู้กระทำผิดสำนึกผิดและรับผิดชอบต่อการกระทำผิดโดยไม่กระทำผิดซ้ำอีก

ศาลโรงเรียน มีอำนาจสูงสุด ตัดสินคดีความตามกฎระเบียบของโรงเรียน

คณะกรรมการสมานฉันท์โรงเรียน มีหน้าที่ไกล่เกลี่ย หรือประสานความบาดหมาง เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

นักเรียนมีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต รักความยุติธรรมและกล้าแสดงออกมากขึ้น โรงเรียน / ครู-นักเรียน และประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล ชุมชน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้น โรงเรียนมีเครือข่ายคนยุติธรรมคอยสอดส่อง เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่นักเรียน ครู นักเรียน และชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ และเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้นและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งมีความรัก ห่วงแหน แผ่นดินไทยเพิ่มขึ้น เกิดจิตสำนึกที่จะตอบแทนคุณแผ่นดิน

การเสริมสร้างความสมานฉันท์ภายในโรงเรียน

ตัวอย่างกิจกรรม : สมานจิต สมานใจ สมานฉันท์ รักกันตั้งพี่น้อง พวกพ้องสุรศักดิ์มนตรี (กิจกรรมโครงการเยาวชนรุ่นใหม่หัวใจยุติธรรม ภายใต้โครงการเยาวชนพลยุติธรรม ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความสมานฉันท์ ความสามัคคีให้กับนักเรียนโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี

ขั้นตอน : การรักษากระบวนการยุติธรรม

๑. ครูประชุมชี้แจงโครงการและแต่งตั้งนักเรียนแกนนำดำเนินงาน
๒. นักเรียนแกนนำ ประชาสัมพันธ์โครงการให้นักเรียนทราบ
๓. จัดตั้งคณะกรรมการสมานฉันท์โดยมีนักเรียนแกนนำจากทุกระดับชั้น พร้อมทั้งให้ความรู้

แนวทางการสมานฉันท์

๔. สร้างเครือข่ายสมานฉันท์โดยมีนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องทุกห้อง รวมถึงนักเรียนที่สนใจ ในทุกระดับชั้นเป็นสมาชิกทำหน้าที่คอยสอดส่องเหตุการณ์ความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อรายงานให้คณะกรรมการสมานฉันท์ใกล้เคียงระงับเหตุก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง

๕. คณะกรรมการสมานฉันท์ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเมื่อมีเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทกันในหมู่ นักเรียน โดยพยายามให้นักเรียนคู่กรณีสมานใจ สมานฉันท์ พุดคุยตกลงกัน มีการขอโทษซึ่งกันและกัน และกลับมาคืนดี กรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้ก็จะส่งต่อเรื่องไปยังอาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายปกครองให้ดำเนินการต่อไป

๖. บันทึกผล และรายงานผลการไกล่เกลี่ยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายปกครองต่อไป

ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

ความขัดแย้งการทะเลาะวิวาทในโรงเรียนลดลง รวมถึงอาจารย์ฝ่ายปกครองลดคดีที่จะต้องคอย เป็นผู้ตัดสินเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทในหมู่นักเรียน นักเรียนมีความสามัคคี เอื้ออาทรต่อกัน รู้รักสมานฉันท์ ส่งผลให้ สังคมภายในโรงเรียนสงบสุข

รูปแบบการจัดกิจกรรม

นอกจากตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนข้างต้นแล้ว หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมยังสามารถเลือกใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ เช่น

ง. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจในทักษะชีวิต และป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากภัยสังคมประเภทต่างๆ โดยอาจใช้วิธีการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

- ๓ การบรรยาย
- ๓ การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
- ๓ การแสดงบทบาทสมมติ
- ๓ การฝึกปฏิบัติ การนำเสนอหรือการอภิปราย
- ๓ การสร้างชิ้นงานในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนโครงการ การจัดโครงการ การเขียนรายงาน เป็นต้น

จ. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น

- ๓ รูปภาพ
- ๓ หนังสือ
- ๓ วีดิทัศน์ / ภาพยนตร์
- ๓ สถานการณ์จำลอง
- ๓ ข่าว / สถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ขั้นตอนที่ ๔ หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน (Field Activities)

หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมลงพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมตามโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยอาจกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมกับตารางการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียน ดังตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของสำนักงานกิจการยุติธรรมต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑ การดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม : “ชื่นใจ...เด็กไทยรู้กฎหมาย”

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑

ณ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ

กิจกรรมครั้งที่ ๑ Workshop ให้ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ในหัวข้อ “สื่อสารกฎหมายอย่างเข้าใจ - รับรู้กระบวนการยุติธรรมอย่างสร้างสรรค์”

วันที่ดำเนินกิจกรรม : วันศุกร์ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- ๑) เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
- ๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษาสร้างสรรค์การรับรู้ กระตุ้น และปลูกฝังการเรียนรู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมแก่นักเรียน ให้ได้ศึกษา เข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ตามกฎหมาย
- ๓) เพื่อร่วมสร้างสังคมเคารพกฎหมาย (Culture of Lawfulness) และนำความรู้ในเรื่องดังกล่าวไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

รายละเอียดกิจกรรม

- ๑) ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
- ๒) กิจกรรม “เข้าใจกฎหมายง่ายๆ ด้วย Infographic”
- ๓) กิจกรรม “Justice Game”
- ๔) กิจกรรม “รอบรู้ Goo รู้” วิเคราะห์สถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และชุมชน ใกล้เคียง เพื่อนำเสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

กิจกรรมครั้งที่ ๒ นำเสนอแนวคิดและเตรียมความพร้อมในการเสนอผลงานในการประชุมทางวิชาการระดับชาติ ว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ ๑๖ (วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ศูนย์การประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี)

วันที่ดำเนินกิจกรรม : วันศุกร์ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.

กิจกรรมครั้งที่ ๓ นำเสนอผลงานในการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ ๑๖

วันที่ดำเนินกิจกรรม : วันพฤหัสบดีที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๑

ตัวอย่างที่ ๒ แผนการดำเนินงานกิจกรรมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

กรอบเนื้อหา/กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน										
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑. กรอบเนื้อหาที่ ๑ การป้องกันตนเองจากภัยสังคม											
๑.๑ ชี้แจงทำความเข้าใจโครงการและวางแผนร่วมกับโรงเรียน								↔			
๑.๒ กิจกรรม World Café การป้องกันตนเองจากภัยสังคม									↔		
๑.๓ ละครสะท้อนสังคม										↔	
๒. กรอบเนื้อหาที่ ๒ การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง											
๒.๑ เรียนรู้การสร้างวินัยผ่าน Infographic										↔	
๒.๒ ละครจำลองสถานการณ์ "เคารพสิทธิ มีวินัย ใส่ใจสังคม"										↔	
๒.๓ เกมส่การ์ดพลังสิทธิ										↔	
๓. กรอบเนื้อหาที่ ๓ การรู้เท่าทันและห่างไกลยาเสพติด .											
๓.๑ กิจกรรมลูกเสือต้านภัยยาเสพติด(ป.ป.ส.)	↔										
๓.๒ บรรยายประกอบสื่อละครครอบครัวตัว ค.		↔									
๔. กรอบเนื้อหาที่ ๔ การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน											
๔.๑ รถเคลื่อนที่ให้ความรู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (สกร.)	↔										
๔.๒ กิจกรรมวิดามีนสมอง การให้ความรู้ทางกฎหมายแพ่ง และคดีล้มละลาย/นิติกรรมสัญญา	↔										

หมายเหตุ***

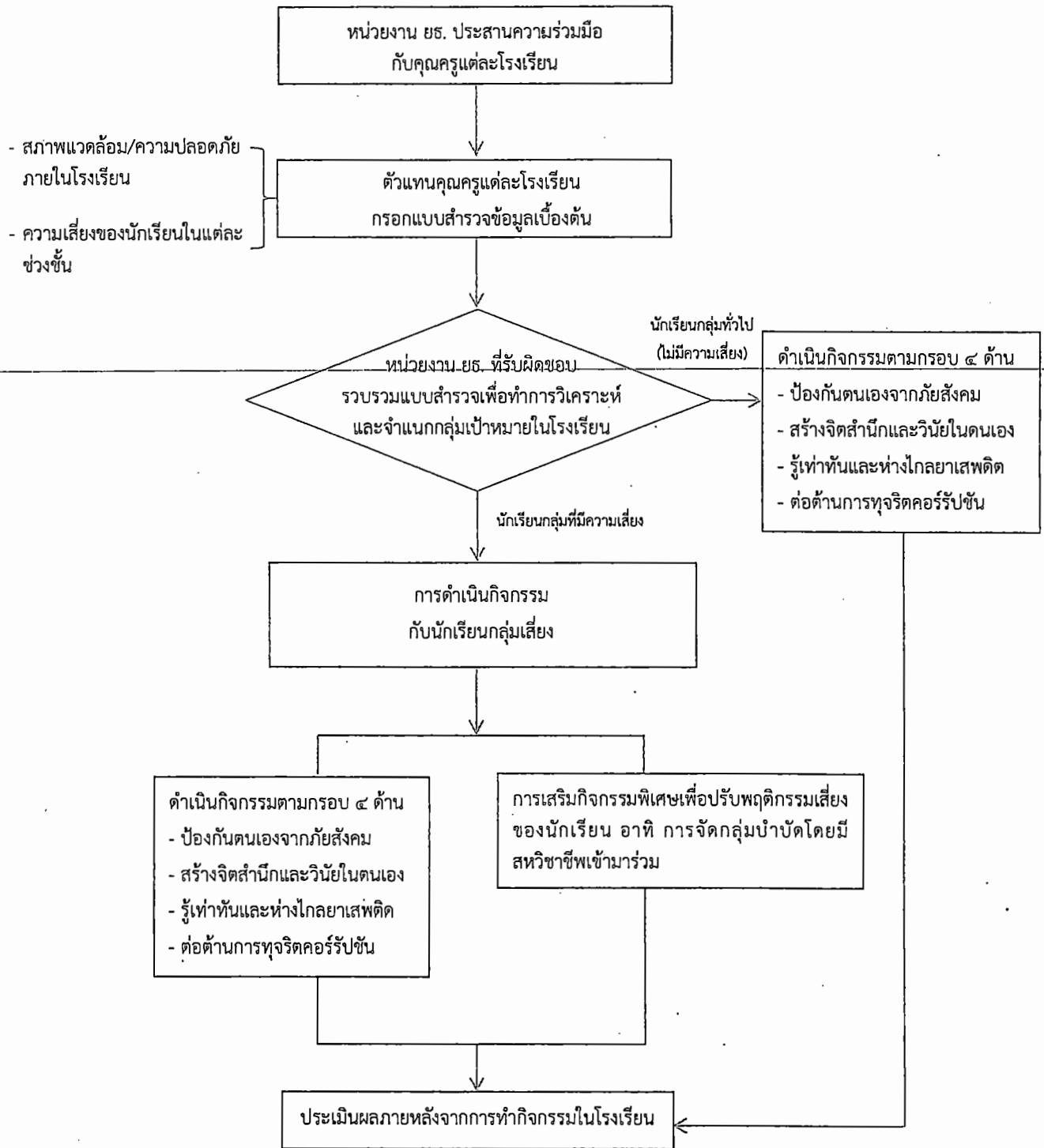
 ช่วงปิดภาคเรียน งดดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผลภายหลังการดำเนินกิจกรรม (Monitoring & Evaluation) หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและคุณครูผู้ประสานงานติดตามประเมินผลหลังจากการทำกิจกรรมในโรงเรียน (รายละเอียดปรากฏในแนวทางการดำเนินงานส่วนที่ ๓)

สรุปขั้นตอนการดำเนินงานและหน่วยงานรับผิดชอบ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
๑. การประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมและโรงเรียน เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น - การกำหนดโรงเรียนในความรับผิดชอบ - การชี้แจงทำความเข้าใจกับโรงเรียน	กระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม + โรงเรียน
๒. การแยกแยะ/วิเคราะห์สภาพปัญหาภายในโรงเรียน - การกำหนดนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย - การกำหนดกลุ่มสภาพปัญหา	กระทรวงยุติธรรม + โรงเรียน
๓. การกำหนดสื่อ / กิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือความเสี่ยงของนักเรียน	กระทรวงยุติธรรม + โรงเรียน
๔. หน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมในโรงเรียน	กระทรวงยุติธรรม + โรงเรียน
๕. การติดตามและประเมินผลภายหลังการดำเนินกิจกรรม	กระทรวงยุติธรรม + โรงเรียน + ผู้ปกครอง

ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

ส่วนที่ ๓ การติดตามประเมินผลโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

การประเมินผลโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ การประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑ การรู้จักป้องกันตนเองจากภัยสังคม
- ๒ การมีจิตสำนึกและวินัยในตนเอง
- ๓ ความห่างไกลยาเสพติด
- ๔ การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
- ๕ ทักษะชีวิตเกี่ยวกับความยุติธรรม

ส่วนที่ ๒ การจัดสัมมนาและวิพากษ์เพื่อถอดบทเรียนและประเมินรูปแบบของการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม เพื่อประเมินความเหมาะสมของสื่อ / กลไก / กิจกรรมที่นำไปใช้ในแต่ละโรงเรียน

วิธีการประเมินผล

๑. กลุ่มเป้าหมายในการประเมินผล ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑.๑ กลุ่มนักเรียนแกนนำ คือ นักเรียนจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ (ขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการในแต่ละโรงเรียน) แบ่งออกเป็น

- นักเรียนระดับปฐมวัย
- นักเรียนระดับประถมศึกษา
- นักเรียนระดับมัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา

๑.๒ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการ คุณครูจากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

๑.๓ กลุ่มผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและประเมินผล ประกอบด้วย

๒.๑ แบบสำรวจ / ข้อคำถาม

๒.๒ แบบวัดทัศนคติความยุติธรรม

๒.๓ แบบสอบถามความคิดเห็น / ความพึงพอใจของผู้บริหารและคุณครูที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

๒.๔ แบบสอบถามแบบสอบถามความคิดเห็น / ความพึงพอใจของผู้ปกครองของนักเรียนในการเข้าร่วมโครงการโรงเรียนอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม

รายชื่อโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์

สังกัดกระทรวงมหาดไทย

ลำดับที่	ภาค	จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	กลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์	รร.เทศบาล 2 วัดสว่างคงคา	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
2	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น	รร.เทศบาลวัดกลาง	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
3	เหนือ	ตาก	รร.เทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
4	ตะวันออก	นครนายก	รร.เทศบาล 1 วัดศรีเมือง	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
5	ตะวันออก	นครนายก	รร.เทศบาล 2 บ้านตลาดเก่า	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
6	ตะวันออก	นครนายก	รร.เทศบาล 3 บ้านตำบลบุญศิริ	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
7	ใต้	นครศรีธรรมราช	รร.เทศบาลวัดศรีสมบูรณ์	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
8	ใต้	นครศรีธรรมราช	รร.เทศบาล 1 ปากพั่น	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
9	ตะวันออกเฉียงเหนือ	นครพนม	รร.ชุมชนเทศบาล 3 พินิจพิทยานุสรณ์	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
10	เหนือ	นครสวรรค์	รร.เทศบาลวัดวรนาถบรรพต	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
11	เหนือ	นครสวรรค์	รร.เทศบาลวัดสุคตวราราม	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
12	เหนือ	นครสวรรค์	รร.เทศบาลวัดไทรใต้	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
13	ตะวันออกเฉียงเหนือ	บุรีรัมย์	รร.เทศบาล 1 บุรีราษฎร์ครูมวิทยา	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
14	กลาง	ปทุมธานี	รร.อนุบาลเทศบาลตำบลลำลูกกา	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
15	ตะวันออก	ปราจีนบุรี	รร.เทศบาล 1 ปราจีนราษฎร์รังสฤษฎ์	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
16	ตะวันออก	ปราจีนบุรี	รร.เทศบาล 4 อุดมวิทย์สมใจ	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
17	ตะวันออก	ปราจีนบุรี	รร.เทศบาล 1 กบินทร์ราษฎร์บำรุง	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
18	ใต้	พังงา	รร.เทศบาลบ้านท้ายช้าง	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
19	ใต้	พังงา	รร.เทศบาลบ้านย่านยาว	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
20	เหนือ	พิษณุโลก	รร.เทศบาล 2 วัดคูหาสวรรค์	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
21	เหนือ	พิษณุโลก	รร.เทศบาล 3 วัดท่ามะปราง	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
22	เหนือ	แพร่	รร.อบจ.แพร่ (พัฒนาประชาอุปถัมภ์)	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
23	ใต้	ภูเก็ต	รร.เทศบาลพิบูลสวัสดิ์	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
24	ใต้	ยะลา	รร.เทศบาล 4 ธานี	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
25	ใต้	ระนอง	รร.เทศบาลบ้านเขานิเวศน์	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
26	กลาง	ราชบุรี	รร.เทศบาล 4 วัดมหาธาตุวรวิหาร	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
27	กลาง	ราชบุรี	รร.เทศบาล 5 พทโยธินรามินทร์ภักดี	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
28	ตะวันออกเฉียงเหนือ	เลย	รร.เทศบาลนาคินดำ	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
29	กลาง	สระบุรี	รร.เทศบาล 5 วัดดาวเรือง	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์
30	ตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี	รร.เทศบาล 5 สีหรัักษ์วิทยา	มัธยมศึกษา	กรมราชทัณฑ์

ลำดับที่	ภาค	จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	กลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
31	กลาง	พระนครศรีอยุธยา	รร.เทศบาลชุมชนป้อมเพชร	มัธยมต้น	กรมคุ้มครองฯ
32	ใต้	สงขลา	รร.เทศบาล 5 วัดหัวป้อมนอก	มัธยมต้น/มัธยมปลาย	กรมคุ้มครองฯ
33	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ขอนแก่น	รร.เทศบาลวัดกลาง	ประถมศึกษา	กรมคุ้มครองฯ
34	ตะวันตก	ราชบุรี	รร.เทศบาล 2 วัดช่องลม	มัธยมศึกษาปีที่ 1-2	กรมพินิจฯ
35	ตะวันออก	สระแก้ว	รร. บ้านแก่งวิทยา	มัธยมศึกษาปีที่ 4	กรมพินิจฯ
36	ตะวันออกเฉียงเหนือ	อำนาจเจริญ	รร.เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ (พุทธอุทยาน)	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	กรมพินิจฯ
37	ใต้	ระนอง	รร.เทศบาลวัดอุปันนันทาราม	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	กรมพินิจฯ
38	ใต้	สุราษฎร์ธานี	รร.อบจ.สุราษฎร์ธานี 1 (ดอนสักผดุงวิทย์)	มัธยมศึกษาปีที่ 2	กรมพินิจฯ
39	เหนือ	พะเยา	รร.เทศบาล 6 (ครูบาอินไตรัฐประชาอุทิศ)	มัธยมศึกษาปีที่ 1-3	กรมพินิจฯ
40	กลาง	พิจิตร	รร.เทศบาลบ้านปากทาง	มัธยมศึกษาปีที่ 2	กรมพินิจฯ
41	กลาง	กำแพงเพชร	รร.ชาภั้งราววิทยา (อินทร์-ชุ่มดีสารอุปลัมภ์)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
42	กลาง	ชัยนาท	รร.เทศบาลบ้านกล้วย	ประถมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
43	กลาง	ชัยนาท	รร.อบจ.ชัยนาท	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
44	กลาง	นครสวรรค์	รร.เทศบาล 5 (วัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม)	ประถมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
45	กลาง	ปทุมธานี	รร.วัดราษฎร์ศรัทธาราม	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
46	ตะวันออก	ปราจีนบุรี	รร.เทศบาล 2 (วัดหลวงปรีชากุล)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
47	ตะวันตก	ราชบุรี	รร.เทศบาล 1 (วัดสัตตนาครดปรีวัตร)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
48	กลาง	สมุทรสาคร	รร.เทศบาลวัดแหลมสุวรรณาราม (วัดนารามวิทยา)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
49	กลาง	สมุทรสาคร	รร.เทศบาลวัดช่องลม (เปี่ยมวิทยาคม)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
50	ตะวันออก	สระแก้ว	รร.สิริราชอนุสรณ์	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
51	กลาง	สุโขทัย	รร.เทศบาลสวรรคโลกประชาสรรค์	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
52	เหนือ	อุดรดิตถ์	รร.อบจ.อุดรดิตถ์ (วังกะพืดพิทยาคม)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
53	กลาง	นครสวรรค์	รร.เทศบาล 6 (วัดจอมทองคีรีนาครพรม)	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
54	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ชัยภูมิ	รร.หัวด่อนพิทยาคม	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
55	เหนือ	เชียงราย	รร.อบจ.เชียงราย	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
56	เหนือ	เชียงใหม่	รร.แก้วผดุงพิทยาลัย	ประถมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
57	เหนือ	เชียงใหม่	รร.บ้านศาลา	ประถมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
58	ตะวันออก	ปราจีนบุรี	รร.เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
59	ตะวันออก	ปราจีนบุรี	รร.ศรีรักรัษฎราษฎร์บำรุง	มัธยมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
60	กลาง	สุโขทัย	รร.บ้านหรรษาเจริญประชานุเคราะห์	ประถมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
61	ตะวันออกเฉียงเหนือ	อำนาจเจริญ	รร.เทศบาล 1 วัดเทพมงคล	ประถมศึกษา	กรมคุมประพฤติ
62	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์	รร.เทศบาล 3 (วัดเหนือ)	ประถมศึกษา	กรมบังคับคดี
63	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ชัยภูมิ	รร.กวางโจนศึกษา	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี

ลำดับที่	ภาค	จังหวัด	ชื่อโรงเรียน	กลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ
64	ใต้	นครศรีธรรมราช	รร.เทศบาลมัธยมวัดท่าแพ	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
65	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ยโสธร	รร.เทศบาล 1	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
66	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยเอ็ด	รร.เทศบาลวัดสระทอง	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
67	กลาง	ราชบุรี	รร.เทศบาล 3 (เทศบาลสงเคราะห์)	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
68	เหนือ	ลำปาง	รร.เทศบาล 4 (บ้านเชียงราย)	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
69	กลาง	สมุทรปราการ	รร.เทศบาล 1 (เยี่ยมเกษสุวรรณ)	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
70	เหนือ	สุโขทัย	รร.เทศบาลเมืองสวรรคโลก	มัธยมศึกษา	กรมบังคับคดี
71	เหนือ	แม่ฮ่องสอน	รร.อบจ.บ้านจองคำ	ประถมศึกษา	กรมราชทัณฑ์